

Woman in Development and Politics

Identifying the Dimensions and Components Affecting the Formation of Desirable Urban Spaces for Women by Using the Meta-Analysis Method

Mana Vahid Bafandeh¹ | Melika Vahid Bafandeh² | Javad Imani Shamloo³

1. Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Urbanism, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran. E-mail: ma.vahidbafandeh@tabriziau.ac.ir
2. Department of Architecture, Faculty of Architecture and Urbanism, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. E-mail: melika.vahidbafandeh@mail.um.ac.ir
3. Corresponding Author, Department of Urban Planning, Faculty of Architecture and Urbanism, Tabriz Islamic Art University, Tabriz, Iran. E-mail: j.imani@tabriziau.ac.ir

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 24 February 2023

Received in revised form: 25 April 2023

Accepted: 28 May 2023

Published online: 22 December 2023

Keywords:

Desirable urban spaces, Meta-analysis, Women.

ABSTRACT

Analyzing the relationship between gender and space elucidates the roles and needs of both men and women, particularly in urban spaces. This analysis aids in understanding how the constructive roles of women contribute to the production and reproduction of desirable social relations in urban spaces. The presence of women in public and urban spaces not only reflects but also narrates the desirable relationships within a society. The primary objective of this research is to identify the dimensions and components that influence the formation of desirable urban spaces for women using the meta-analysis method. The searches were conducted manually, focusing on the keywords "urban spaces, women." For sub-keywords, the terms "park, public space, single-gender spaces" replaced the first keyword. The study period spans from 2016 to 2022 in Persian sources and from 2016 to 2022 in English sources. SPSS software was employed to conduct meta-analysis tests, resulting in the production of forest, bubble, heterogeneity, and funnel (diffusion bias) diagrams. VOSviewer software was used to assess scientific databases for content production in this field. The results indicate that the main dimensions of the research encompass physical and functional dimensions, structural and spatial dimensions, individual and personality dimensions, and cultural and social dimensions in the design of urban spaces. The position of research in the field of urban space design for women holds significance in the global research literature.

Cite this article: Vahid Bafandeh, M., Vahid Bafandeh, M., & Imani Shamloo, J. (2023). Identifying the Dimensions and Components Affecting the Formation of Desirable Urban Spaces for Women by Using the Meta-Analysis Method. *Women in Development and Politics*, 21(4), 975-998. DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2023.355914.1008320>

© The Author(s).

Publisher: The University of Tehran Press.

DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2023.355914.1008320>

رتال جامع علوم انسانی

انتشارات دانشگاه تهران

زن در توسعه و سیاست

شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر شکل‌گیری فضاهای شهری مطلوب برای زنان با استفاده از روش فراتحلیل

مانا وحیدبافنده^۱ | ملیکا وحیدبافنده^۲ | جواد ایمانی شاملو^۳ ✉

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: ma.vahidbafandeh@tabriziau.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران. رایانامه: melika.vahidbafandeh@mail.um.ac.ir

۳. نویسنده مسئول، استادیار گروه شهرسازی، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز، تبریز، ایران. رایانامه: j.imani@tabriziau.ac.ir

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله: مقاله پژوهشی</p> <p>تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۲/۰۵</p> <p>تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۰۲/۰۵</p> <p>تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۰۷</p> <p>تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۰/۰۱</p> <p>کلیدواژه‌ها: زنان، فراتحلیل، فضاهای شهری مطلوب.</p>	<p>تحلیل رابطه جنسیت و فضا در کنار یکدیگر سبب می‌شود تا نقش‌ها و نیازهای هر یک از زن و مرد به‌خصوص در فضاهای شهری مشخص شود. این تحلیل کمک می‌کند تا با درک چگونگی نقش‌های سازنده زنان، به تولید و بازتولید روابط اجتماعی مطلوب در فضاهای شهری منجر شود. حضور زنان در فضاهای عمومی و شهری نه تنها منعکس‌کننده، بلکه روایت‌کننده روابط مطلوب یک اجتماع است. هدف اصلی این پژوهش شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر شکل‌گیری فضاهای شهری مطلوب برای زنان با استفاده از روش فراتحلیل است. جست‌وجوها به‌صورت دستی و بر مبنای کلیدواژه‌های «فضاهای شهری، زنان» صورت گرفته است و برای کلیدواژه‌های فرعی نیز عبارتهای «پارک، فضای عمومی، فضاهای تک‌جنسیتی» جایگزین همراه کلیدواژه اول است. بازه زمانی مطالعاتی از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ در منابع فارسی و سال ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۲ در منابع انگلیسی است. همچنین از نرم‌افزار SPSS برای انجام‌دادن آزمون‌های فراتحلیل استفاده شده که در نتیجه آن نمودار جنگلی، حبابی، تشخیص ناهمگنی و قیفی (سوگیری انتشار) تولید شده است. برای سنجش پایگاه‌های علمی برای تولید محتوا در این حوزه نیز، از نرم‌افزار وس‌ویور استفاده شده است. نتایج پژوهش نشان‌دهنده آن است که ابعاد اصلی آن؛ شامل ابعاد کالبدی و عملکردی، ابعاد ساختاری و فضایی، ابعاد فردی و شخصیتی و ابعاد فرهنگی و اجتماعی در طراحی فضاهای شهری است. جایگاه پژوهش‌های حوزه طراحی فضای شهری مطلوب برای زنان در ادبیات پژوهش جهانی حائز اهمیت است.</p>

استناد: وحید بافنده، مانا، وحید بافنده، ملیکا و جواد ایمانی شاملو، جواد (۱۴۰۲). شناسایی ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر شکل‌گیری فضاهای شهری مطلوب برای زنان با

استفاده از روش فراتحلیل. زن در توسعه و سیاست، ۴۱(۴)، ۹۷۵-۹۹۸. DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2023.355914.1008320>

DOI: <https://doi.org/10.22059/jwdp.2023.355914.1008320>

© نویسندگان.

ناشر: مؤسسه انتشارات دانشگاه تهران.

۱. مقدمه

بسیاری از محیط‌ها و فضاهای شهری در اطراف انسان‌ها با تسلط مردان طراحی شده است (Sadeghi & Jangjoo, 2022). تأثیرات این عدم تعادل در همه شهرها مشهود است؛ از معابر تاریک و کم‌نور، دیوارهای بلند که احساس محصوریت و ناامنی را به همراه دارد یا محله‌هایی با برنامه‌ریزی حمل‌ونقل عمومی که مطابق با برنامه زنان نیست (Alemgena et al., 2022). زنان به‌عنوان مراقبان کودکان و خانواده در فضاهای شهری حضور پیدا می‌کنند و همزمان چندین وظیفه و مسئولیت دارند؛ بنابراین ایجاد فضاهای شهری مطلوب برای آن‌ها یک مسئله و اولویت اساسی تلقی می‌شود. طراحی فضاهای شهری در حال حاضر با خواسته‌های زنان ناسازگار است و زمانی که نوبت به صحبت از قلمروهای شهری می‌رسد شهرها هنوز «جنسیت کور»^۱ دارند (Carrie et al., 2023). نبود خدمات مراقبت بهداشتی عمومی مناسب برای زنان، مراکز مختص زنان و ... تنها چند موضوع از فهرست طولانی عدم توجه به فضاهای شهری مطلوب برای این قشر است. برنامه‌ریزان و طراحان شهر به‌صراحت می‌توانند با طراحی درست، نابرابری و تبعیض جنسیتی را در عرصه‌های عمومی کاهش دهند و جریان‌گذاری جنسیتی اصولی را در فضاهای شهری برای همه افراد ایجاد کنند (Day, 2000).

با توجه به آنچه بیان شد، مسئله اصلی این پژوهش نبود تناسب میان فضاهای شهری و نیازهای زنان در جوامع گوناگون است که باید بدان توجه کرد و براساس شناخت نقش‌ها و مسئولیت‌های این قشر از جامعه، فضاها و محیط‌های متنوع شهری را طراحی کرد. آرزا چرچمن در پژوهش خود این چنین می‌گوید: واقعیت این است که زندگی روزمره زنان و مردان متفاوت است و سؤال این است که چگونه می‌توان محیط را با این تفاوت‌ها هماهنگ کرد، به طوری که هر فرد بتواند به کیفیت مثبتی دست یابد (Betchel & Churchman, 2002). بدیهی است لذت حضور در فضاهای شهری حق همه شهروندان است، بنابراین زنان باید از این فضا لذت ببرند (Ostvan & Nouri, 2015). یکی از مباحث بسیار مهم در پژوهش‌های مشابه، توجه به گستردگی نظریه‌ها و جریان‌های گوناگون و متنوع است. بازبینی تحقیقاتی که تاکنون در باب این موضوع انجام گرفته، یکی از روش‌های اساسی برای رسیدن به نتایج مطلوب است. در نتیجه این پژوهش تلاش دارد با فراتحلیل تحقیقات انجام‌شده در حوزه مورد مطالعه، ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر شکل‌گیری فضاهای شهری

مطلوب برای زنان را مورد واکاوی قرار دهد. براساس اهداف این پژوهش، پرسش‌های اصلی تحقیق عبارت‌اند از:

۱. چگونه می‌توان با بهره‌گیری از رویکرد مرور نظام‌مند (فراتحلیل) مؤلفه و شاخص‌های مناسبی برای طراحی فضاهای شهری مطلوب برای زنان اتخاذ کرد؟
۲. به‌لحاظ بنیادی جایگاه «طراحی فضاهای شهری مطلوب برای زنان» در ادبیات پژوهش جهانی کجاست؟

بر همین اساس برای رسیدن به اهداف و پاسخ به سؤالات پژوهش حاضر، ابتدا به مبانی نظری و مرور ادبیات تحقیق پرداخته خواهد شد که چارچوب نظری اولیه از آن منتج می‌شود. سپس براساس روش بیان‌شده (فراتحلیل) مقالات و پژوهش‌های صورت‌گرفته تجزیه و تحلیل می‌شود.

۲. پیشینه پژوهش

بیش از سه دهه است که سازمان‌ها، شبکه‌ها، گروه‌هایی از فمینیست‌ها، طراحان زن و زنان سیاست‌مدار به دنبال کشف راه‌هایی برای رفع اشکال طراحی و برنامه‌ریزی فضاهای شهری برای زنان هستند (Roy & Bailey, 2021). فضاهای شهری باید دارای ترکیب اجتماعی و فرهنگی مؤثر از اقشار گوناگون باشد که سبب ایجاد توسعه‌های اقتصادی و رونق گرفتن کسب و کارها شود. عدم گنجاندن زنان در برنامه‌ریزی توسعه شهری یکی از مهم‌ترین مسائل روز تلقی می‌شود (Jabert et al., 2017). جین جکوبز از مطرح‌ترین منتقدان و طراحان شهری، جریان‌سازی جنسیتی را فرایند ارزیابی و از پیامدهای برنامه‌ریزی شده برای زنان و مردان می‌داند (Jacobs, 2004).

۲-۱. جنسیت و فضای شهری

برابری جنسیتی مستلزم رعایت تعادل و عدالت در توزیع مزایا و مسئولیت‌ها براساس جنسیت است (Harrer et al., 2021). این مفهوم این امکان را فراهم می‌کند که افراد نیازها و قدرت متفاوتی در رابطه با جنسیت خود داشته باشند. جنسیت به‌عنوان رویکردی اجتماعی و فضا نیز به‌عنوان رویکردی ساختاری-کالبدی بررسی می‌شوند. در این دیدگاه، فضا و جنسیت به‌عنوان دو مؤلفه نظام اجتماعی در یک کنش و واکنش متقابل با یکدیگر و البته با سایر مؤلفه‌های اجتماعی شکل می‌گیرند و تغییر می‌کنند. تا پیش از آغاز دهه هشتم قرن بیستم، برنامه‌ریزی و طراحی فضاهای شهری در جهان، بدون توجه به نیازهای زنان شکل می‌گرفت (Yeoh et al., 2016). همچنین قبل از ظهور برنامه‌ریزی مدرن، شهرهای اروپایی، تا حد زیادی، به‌وسیله مهندسان عمران، معماران و متخصصان بهداشت عمومی طراحی و برنامه‌ریزی شده بود که این حوزه‌ها بیشتر تحت سلطه مردان بودند

(Yeoh et al., 2016). مراکز شهری با تنوع افراد در سنین مختلف، قومیت، زبان، موقعیت جغرافیایی، طبقه اجتماعی و زمینه‌های مذهبی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی تقریباً از ۵۰ درصد زنان و دختران و ۵۰ درصد مردان و پسران تشکیل شده است (Day, 2000). بنابراین حذف زنان از برنامه‌ریزی شهری، مالکیت و مدیریت زمین پیامدهای منفی برای زنان و دختران شهرها دارد (Yeoh, 2016). شکل ۱ بیانگر فضاهای شهری مورد نیاز زنان است.

شکل ۱. دیاگرام مفهومی ارتباط میان جنسیت و فضاهای شهری با تأکید بر مؤلفه‌های مورد نیاز زنان در این فضاها

زنان و دختران در سراسر جهان، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، با چالش‌های متعددی روبه‌رو هستند. این مسائل مربوط به تبعیض جنسیتی از خشونت و آزار جنسی در فضاهای عمومی و خصوصی گرفته تا عدم دسترسی یا نبود فرصت‌های آموزشی و شغلی، مالکیت زمین، فضاهای عمومی و خدمات بهداشتی و مالی است. برای رفع این دغدغه‌های مهم باید جریان جنسیتی را در همه جنبه‌های زندگی شهر از جمله برنامه‌ریزی و طراحی شهری وارد کرد (Yeoh et al., 2016).

شکل ۲. ارکان مناسب طراحی فضاهای شهری براساس توجه به نیاز همه اقشار به خصوص زنان

۲-۲. عوامل محدودکننده زنان در استفاده از فضاهای شهری

زنان برای حضور در فضاهای عمومی دارای محدودیت هستند؛ این محدودیت‌ها براساس مشخصه‌های مختلف قومی- نژادی، طبقه اجتماعی، وضعیت تأهل، سن، دین و توانایی فیزیکی به‌طور متفاوتی تجربه می‌شوند (Soleimani et al., 2020). همچنین زنان برای حضور در فضاهای شهری به دنبال فضاهایی هستند که با نیازهایشان منطبق باشد، ولی طراحان و برنامه‌ریزان، نیازها و اولویت‌های آنان را نادیده می‌گیرند (Goli et al., 2013). موضوع مهم دیگر این است که عدم احساس رضایت از محیط و سازش کردن با شرایط باعث می‌شود که زنان مجبور به تحمل مشکلات ناشی از محدودیت‌های موجود در فضا شوند و یا فضا را ترک کنند که به‌طور معمول راهکار دوم بیشتر انتخاب می‌شود و نیمی از استفاده‌کنندگان از فضاهای عمومی به یک زندگی حاشیه‌ای سوق داده می‌شوند (Kazami et al., 2009).

۲-۳. بررسی نظریه تفکیک جنسیتی در فضاهای شهری

در حوزه نیازهای زنان در خانه و محله‌های مجاور فضای زندگی ایشان، مطالعات بسیار رو به رشد است. ولی تحقیقات اندکی در مورد استفاده زنان از فضاهای عمومی شهری شده است و توجهی در این زمینه وجود ندارد (Leihaj et al., 2018)، درحالی‌که براساس آمار، نرخ استفاده زنان از فضاهای شهری بیشتر از مردان است. البته نباید این را فراموش کرد که هدف صرفاً طراحی فضاهای شهری براساس معیارها و نیاز زنان نیست بلکه طراحی فضاهایی است که در تعادل با انواع جنسیت‌ها باشد (Day, 2022). جنسیت‌گرایی در طراحی فضاهای شهری آسیب‌های زیادی را بر جامعه می‌گذارد، که یکی از این آسیب‌ها کاهش امنیت در محیط‌های شهری است (Paechter et al., 2015).

۲-۴. طراحی فضاهای عمومی ایمن برای زنان

با توجه به عدم مسئولیت دولت‌ها در کلان‌شهرها، زنان و دختران مسئولیت ایمنی در فضاهای عمومی برای همه را به دوش می‌کشند. بر همین اساس در نمودار زیر توزیع منطقه‌ای کلان‌شهرها با سیاست‌هایی که به ایمنی زنان در فضاهای عمومی شهری می‌پردازد نشان داده شده است

(Metropolis, 2018). از نوامبر ۲۰۱۰ سازمان ملل متحد، از طریق طرح اصلی شهرها، فضاهای عمومی ایمن، شرکای جهانی و محلی را برای تغییر فضاهای عمومی در ۲۷ شهر آماده کرده است.

شکل ۴. توزیع منطقه‌ای با سیاست‌هایی که به ایمنی زنان در فضاهای عمومی شهری می‌پردازد
منبع: Metropolis, 2018

برنامه‌ریزی و طراحی فضاهای عمومی ایمن برای زنان و دختران فرآیندی است که طی آن برنامه‌ریزان شهری، طراحان، معماران، زنان و بنیادگران و دیگر کاربران جامعه، ایجاد ویژگی‌های فیزیکی ایمن فضاهای عمومی برای زنان و دختران را در اولویت قرار می‌دهند (Karen et al., 2017). تجربه نشان می‌دهد وقتی فضایی به وسیله زنان و دختران اشغال می‌شود، به‌طور کلی افراد بیشتری نیز حضور دارند.

جدول ۱. راهکارهای مؤثر بر مناسب‌سازی شهرها و مکان‌های عمومی ایمن برای زنان و دختران براساس مطالعات

نظریه پردازان	راهکارها و سیاست‌های طراحی فضاهای عمومی	حل مسائل زنان
Earth, 2003	دسترسی‌پذیری آسان به فضاها و محیط‌های شهری (دسترسی و پاسخ‌گویی درست)	نبود دسترسی
Frank, 2021	حرکت آسان در داخل محل و فضاهای شهری (تحرك‌پذیری)	عدم تحرك
Ayeh, 2011	نور مناسب به‌طوری که کاربران بتوانند ببینند و دیده شوند.	نبود نور مناسب
Yeoh, 2016	علائم آسان برای خواندن برای کمک به کاربران در یافتن راه خود	نبود خوانایی
Carr, 2013	مسیرهای شفاف و خوب نگهداری شده که کاربران بتوانند به راحتی یکدیگر ببینند.	عدم جهت‌یابی
Pomfere, 2015	دید باز به کل فضا، عاری از مخفیگاه‌هایی به‌صورت نامرئی برای افراد	نبود دید مناسب
Anderson, 2021 Carr, 2013	شامل استفاده‌های مختلط مکان‌های زیادی برای معاشرت، پیاده‌روی، بازی، غذا خوردن، ورزش و غیره برای گروه‌های مختلف کاربر در ساعات مختلف روز	نبود فضاهای منعطف شهری

۲-۵. زنان و ادراک فضای شهری

چندین تفاوت کلیدی بین مردان و زنان در جهت‌گیری اولیه و تعامل با محیط آشکار است (Sadeghi & Jangjoo, 2022). این تعامل از طریق اجتماعی شدن و همچنین از توسعه هویت زن

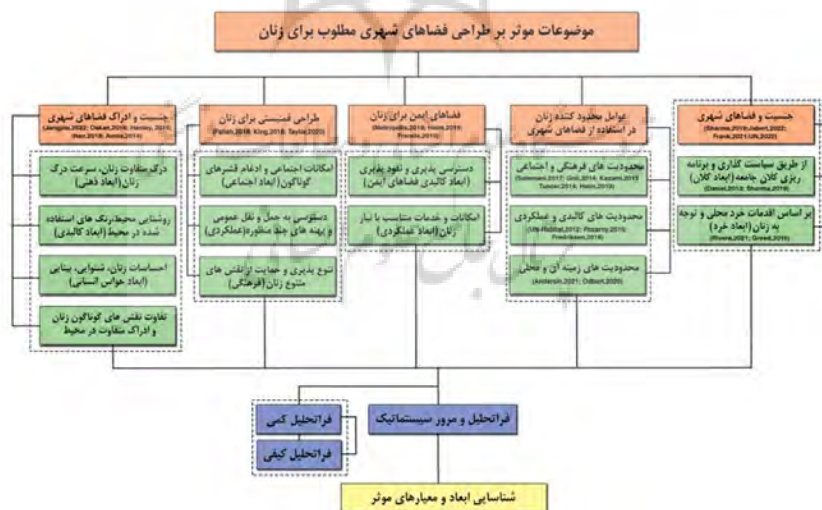
و مرد و از طریق تقسیم کار به وجود می‌آید (Oksan, 2016). در مطالعه‌ای، مردان به‌طور گسترده در مورد کارهایی که در خانه انجام داده بودند صحبت کردند درحالی‌که زنان تمایل داشتند خانه را عمدتاً به‌عنوان مکانی برای تعامل افراد بدانند. شاید خانه برای بسیاری از مردان جهان بیشتر مکانی برای انجام دادن کارها باشد. زنان به‌احتمال زیاد به روابطشان با مردم و چیزهایی بیش از اتمام یک کار اهمیت می‌دهند (Golden, 2014).

جدول ۲. بررسی و شناخت لایه‌های ادراکی مهم در شناخت فضاهای شهری به‌وسیله زنان

مؤلفه	جنسیت	موضوعات و توضیحات	نظریه پردازان
تجسم ذهنی	زن	ادراک دو بعدی، زیبایی‌شناسی، توانایی‌های کلامی	Mosavi, 2016
روشنایی	زن	وجود هورمون استروژن و حساس به نور (روشنایی)	Ghamari, 2015
درک محیطی از فضا	زن	تعاملات و روابط گسترده اجتماعی، درک جزئیات	Mosavi, 2016
سرعت درک	زن	سرعت درک بالاتر و سریع‌تر نسبت به مردان	Arjmandi, 2016
تشخیص رنگ	زن	درک بهتر و تفکیک بهتر رنگ‌ها (اختلاف رنگی) و اندازه	Mosavi, 2016

۲-۶. مدل مفهومی حاصل از مبانی پژوهش

در این بخش پس از بررسی مطالعات انجام‌شده در حوزه نظری در شکل ۵ مدل مفهومی اولیه پژوهش و فرایند مسیر پژوهش ترسیم شده است.

شکل ۵. مدل مفهومی فرایند مسیر پژوهش

منبع: یافته‌های پژوهش

۳. روش‌شناسی پژوهش

متاآنالیز استفاده از روش‌های آماری برای جمع‌بندی نتایج مطالعات مستقل است. در حوزه زنان و فضاهای شهری مطالعات گسترده و مهمی در سطح ایران و جهان انجام شده است، اما تلاش‌های بسیار کمی برای ارزیابی و جمع‌بندی نتایج این پژوهش‌ها صورت گرفته است. ابتدا براساس فرایند انجام‌دادن یک فراتحلیل منطقی و درست باید کلیدواژه‌های اصلی و مرتبط با موضوع شناسایی شود، که در این پژوهش شامل «فضاهای شهری، زنان» است و برای کلیدواژه‌های فرعی نیز عبارات‌های «پارک، فضای عمومی، فضاهای تک‌جنسیتی» جایگزین همراه کلیدواژه اول، برای ارتقای اثرگذاری موضوع وارد فرایند شده است تا خروجی دقیق‌تری ارائه شود. جامعه آماری مورد مطالعه در پژوهش شامل تحقیقات علمی-پژوهشی معتبر در ایران و جهان است که در بازه زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۱ در منابع فارسی و ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۲ در منابع انگلیسی وجود دارد (هفت سال پژوهش مطالعاتی). برای بهره‌گیری درست از منابع و دسترسی به اطلاعات اولیه مقالات در حوزه منابع لاتین از پایگاه‌های اطلاعاتی اسکوپوس^۱، الزویر^۲، وب آو ساینس^۳ استفاده شده است و برای بهره‌گیری از منابع فارسی کلیدواژه‌های مرتبط در پایگاه‌های اطلاعاتی مدارک علمی ایران (ایران داک)، بانک اطلاعاتی نشریات کشور (مگیران)، علم‌نت، سیویلیکا، گوگل اسکالر استفاده شده است (درمجموع ۱۶۳ مقاله).

۳-۱. چک‌لیست پریزما^۴

این مجموعه حداقل موارد مبتنی بر شواهد برای گزارش در مرورهای سیستماتیک و متاآنالیز است که یک چک‌لیست ۲۷ موردی است. براساس مطالعات صورت گرفته و براساس نوع فرضیه ۱۶۳ پژوهش شناسایی شده است که از روش‌های گوناگون با موضوع در ارتباط است. برخی از مقالات در همان مراحل ابتدایی، بنا به دلایل گوناگونی از جمله استفاده از منابع قدیمی، نتایج تکراری، تخصصی بودن برخی حوزه‌ها و دور بودن از حوزه شهری و ... از فرایند کنار گذاشته شده است (جدول ۳).

جدول ۳. میزان رعایت موارد در بیانیه پریزما براساس بررسی چکیده‌مقالات در حوزه زنان و فضاهای شهری

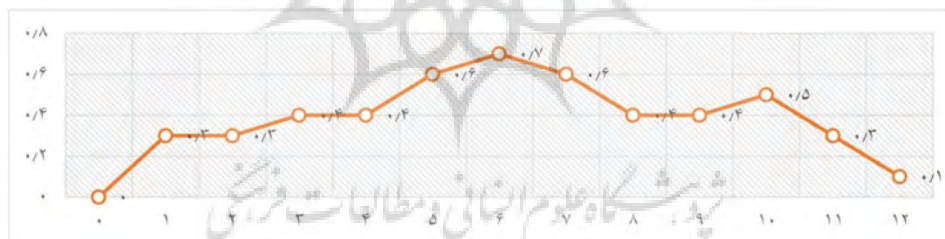
بخش اصلی چک‌لیست	بخش فرعی چک‌لیست	توضیحات و تعریف	براساس پایگاه	
			تعداد	درصد
۱	عنوان	میزان کیفیت و تطبیق با حوزه	۱۴۱	۸۶

1. Scopus
2. Elsevier
3. Web of science
4. Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses

بخش اصلی چک‌لیست	بخش فرعی چک‌لیست	توضیحات و تعریف	براساس پایگاه	
			تعداد	درصد
زمینه	۲	اهداف	۱۵۶	۹۵
	۳	معیار شایستگی	۸۳	۵۰
		منابع اطلاعات	۸۶	۵۲
		ارزیابی خطر سوگیری	۱۵	۰/۰۹
		ویژگی مطالعات	۹۳	۵۷
روش کار	۴	بررسی اهداف تعیین شده و راهبردها	۱۳۶	۸۳
	۵	فرایند انتخاب مطالعه، نحوه استخراج و تجزیه و تحلیل داده‌ها شرح داده می‌شود.	۱۰۲	۶۲
	۶	معیارهای واجد شرایط بودن و راهبرد	۲۵	۱۵
یافته‌ها	۷	اطلاعات ویژگی مطالعه شامل: خطر سوگیری (ارزیابی ترکیب نتایج	۱۴۶	۸۹
	۸	کیفیت) در مطالعات و نتایج آن در سراسر مطالعه توصیف شدت اثر	۵۷	۳۴
بحث	۹	یافته‌های اصلی از جمله قدرت شواهد و محدودیت‌های مرور نقاط قوت و محدودیت	۳	۰/۱۰
	۱۰	تفسیر پژوهش برای نتایج آینده		
موارد دیگر	۱۱	بودجه		
	۱۲	شماره ثبت		

توزیع فراوانی امتیاز چک‌لیست

براساس شکل ۶ فراوانی امتیاز چک‌لیست نشان دهنده آن است که نویسندگان کدام‌یک از موارد استاندارد را به‌درستی و کامل رعایت کرده‌اند و به کدام مورد توجه بسیار کمی داشته‌اند. حدود ۸۳ مقاله که بیشتر از ۵/۹۲ درصد از مقالات را تشکیل داده است امتیازهای بین ۵ و ۶ را کسب کرده‌اند که میانگین تقریباً مناسبی است. میانگین امتیازات ۶/۱ و انحراف معیار ۱/۳۷ است.

شکل ۶. توزیع فراوانی امتیاز متناسب به چکیده مقالات مورد بررسی براساس بیانیه پریزما

در مرحله دوم بعد از جمع‌آوری منابع اولیه در مجموع ۱۶۳ مقاله شناسایی شده است که به روش‌های گوناگون با ساختار اصلی حوزه پژوهش ارتباط دارد و از طریق پایگاه‌های مختلف استخراج شده است. در این بخش از روش غربالگری براساس روند جریان پریزما استفاده شده است. در بخش اول از روند غربالگری منابع اصلی و فرعی شناسایی شده، جمع‌بندی می‌شوند تا براساس آن و شناسایی مجموع فرایند به‌درستی صورت گیرد. در بخش دوم موارد تکراری غربالگری و حذف می‌شوند که در این بخش بیشتر از پانزده مقاله از فرایند کنار گذاشته شده است. در مرحله سوم مستندات که

هم‌پوشانی زیادی دارند، شامل نه مقاله و همچنین در بخش چهارم نیز بیشتر از دوازده مقاله از فرایند کنار رفتند (شکل ۷). در گام‌های بعدی نیز موضوعاتی از قبیل بررسی متن کامل مقالات (۱۴ مقاله)، کیفیت واجد شرایط بودن (۶ مقاله) و کیفیت درونی (۱۳ مقاله) نیز به دلایل نداشتن شرایط کافی از فرایند کنار گذاشته شده است.

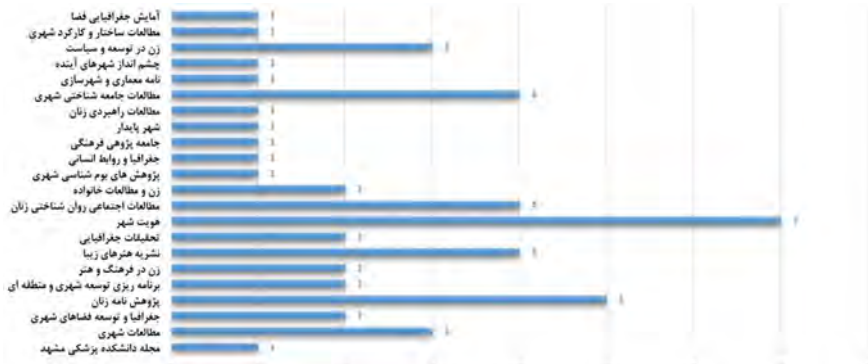
شکل ۷. غربالگری مطالعات و پژوهش‌های اولیه مطالعه‌شده براساس چک‌لیست پریزما (چک‌لیست سال ۲۰۲۰)

۴. یافته‌های پژوهش

بعد از غربالگری نهایی براساس چک‌لیست ۹۴ پژوهش وارد فرایند فراتحلیل شده است. در این بخش برخی از مهم‌ترین یافته‌های کمی و کیفی پژوهش مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

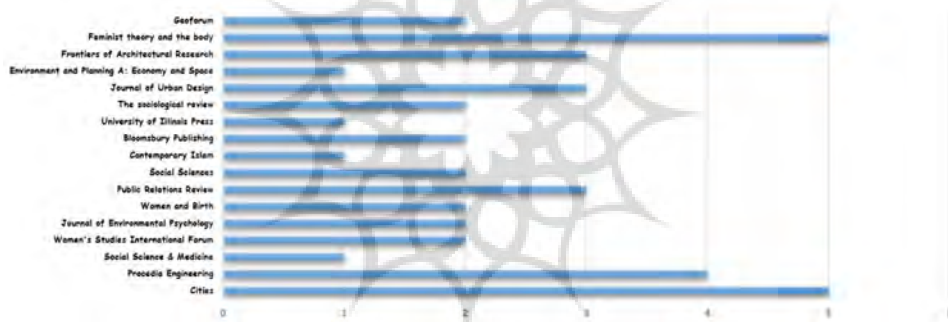
۴-۱. فراوانی مجلات مرتبط با موضوع مورد پژوهش (به تفکیک منابع فارسی و انگلیسی)

براساس جمع‌بندی مطالعات صورت‌گرفته در حوزه مورد مطالعه، ۴۱ مقاله به زبان انگلیسی و ۵۳ مقاله به زبان فارسی انتشار پیدا کرده است. در میان مطالعات، بیشترین فراوانی مجلات فارسی متعلق به نشریه هویت شهر با هفت مورد و پژوهش‌نامه زنان با پنج مورد است و در بین مجلات انگلیسی‌زبان بیشترین فراوانی متعلق به مجله «شهرها» و «تئوری فمینیسم» است.

شکل ۸. فراوانی مطالعات انجام شده در مجلات فارسی در سال‌های مورد مطالعه (زمان منبع‌گیری: ۱۰ آبان ۱۴۰۱)

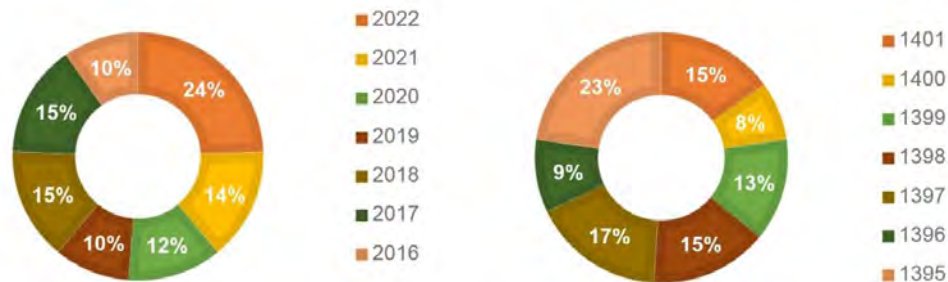
در بین مطالعات صورت‌گرفته در مجلات معتبر ایرانی، مجلات (پژوهش‌نامه زنان، نشریه هنرهای زیبا، مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان) دارای میانگین مناسبی در حوزه مورد مطالعه است (شکل ۸).

شکل ۹. فراوانی مطالعات انجام‌شده در مجلات انگلیسی‌زبان در سال‌های مورد مطالعه - (زمان منبع‌گیری: ۳۰ ژانویه ۲۰۲۳)

۴-۲. دوره زمانی آثار مورد بررسی (به تفکیک منابع فارسی و انگلیسی)

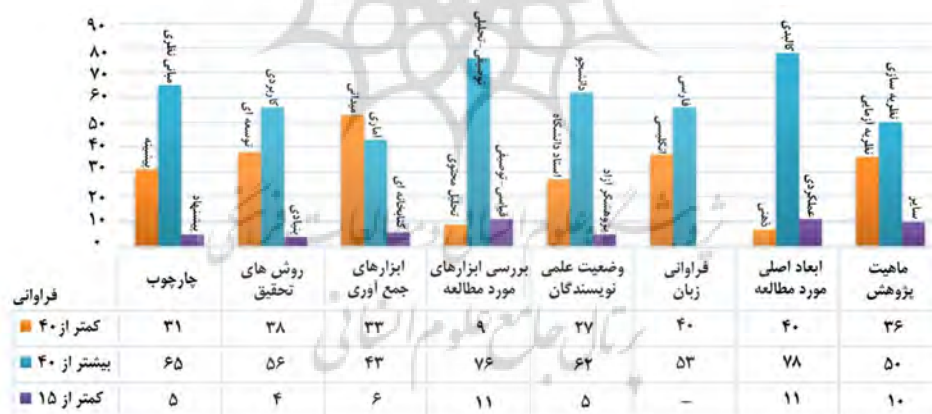
بعد از جمع‌آوری داده‌های اصلی در حوزه‌های مطالعاتی این نتیجه حاصل شد که بیشترین فراوانی در باب بازه‌های زمانی در مطالعات و منابع فارسی در سال ۱۳۹۵ و در بین مقالات انگلیسی در سال ۲۰۲۲ صورت گرفته است. سیر نمودار حوزه مطالعات فارسی نشان‌دهنده صعود و نزول در بین این سال‌ها بوده است؛ درحالی‌که در منابع لاتین همواره رو به صعود بوده است.

شکل ۱۰. فراوانی دوره زمانی آثار مورد مطالعه در منابع فارسی و انگلیسی به تفکیک مطالعات انجام شده

۳-۴. بررسی چارچوب مقالات مورد بررسی (به تفکیک منابع فارسی و انگلیسی)

یکی از موضوعات اصلی در تمامی پژوهش‌ها، فرضیه و پرسش تحقیق است (۲۷ درصد مقالات دارای فرضیه بودند). براساس جمع‌آوری داده‌ها بیشترین فراوانی روش تحقیق، در حوزه کاربردی است. در میان ابزارهای مورد استفاده در تحقیقات، بیشترین فراوانی متعلق به روش میدانی بوده است که با توجه به ماهیت پژوهش امری طبیعی است. موضوع بعدی در باب ماهیت پژوهش است که نظریه‌سازی رتبه بالاتری دارد. بررسی وضعیت علمی نویسندگان یکی دیگر از موارد مهم است که باید توجه داشت بیشترین تحقیق به وسیله دانشجویان و استادان صورت گرفته است.

شکل ۱۱. فراوانی و دسته‌بندی موضوعات اصلی در چارچوب مقالات مورد بررسی در منابع فارسی و انگلیسی

۴-۴. پراکندگی جغرافیایی مورد مطالعه در منابع (به تفکیک منابع فارسی و انگلیسی)

با توجه به بررسی‌های صورت گرفته بیشترین فراوانی مطالعات در بین منابع انگلیسی در چین و هند صورت گرفته است و بعد از آن متعلق به ایران و استرالیا است. پراکندگی پژوهش‌ها نشان‌دهنده

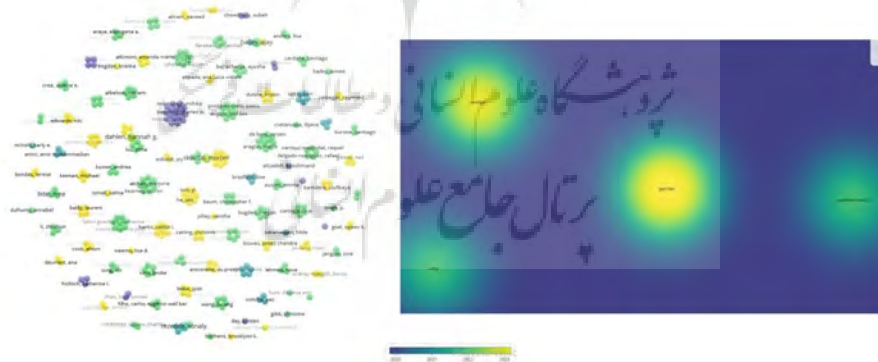
مطالعات با فراوانی بسیار بالا در خاورمیانه است. در بین منابع فارسی، بیشترین مطالعات با اختلاف بسیار بالا در شهر تهران صورت گرفته است و بعد از آن در شهر تبریز نیز از اندازه مناسبی برخوردار است.

شکل ۱۲. فراوانی مطالعات و پژوهش‌های انجام‌شده در حوزه مورد مطالعه در ایران و جهان براساس مطالعات

۴. ترسیم ارتباط میان مؤلفه‌های اصلی پژوهش‌ها با استفاده از نرم‌افزار ویور

براساس خروجی نرم‌افزار بیشترین میزان کلمات مرتبط با کلیدواژه‌های اصلی پژوهش برای تولید مقاله در سال‌های اخیر، پیرامون امنیت و جنسیت بوده است. همچنین نمودار بعدی نشان‌دهنده میزان ارتباط میان مقالات بر حسب نام نویسندگان در پایگاه الزویر است. این نرم‌افزار دارای ابزارهای ویژه‌ای است که به‌طور خاص برای مصورسازی، توسعه‌یافته‌اند.

شکل ۱۳. بررسی بیشترین کلمات ادغام‌شده با حوزه اصلی پژوهش در مقالات و ارتباط مقالات تولیدشده در پایگاه الزویر

۴-۶. بررسی مؤلفه‌های کیفی (بررسی رویکردهای مختلف نگاه به زنان)

براساس مطالعات عمیق کیفی و دسته‌بندی انواع موضوعات، در نهایت حوزه مورد مطالعه در پنج رویکرد دسته‌بندی شده است که بزرگ‌ترین تمایلات و گرایش‌های نظریات در حوزه زنان و فضاهای شهری را در سال‌های اخیر نمایش می‌دهد. براساس استنباط نهایی، در مجموع تئوری فمینیستی و شهر دوستدار زنان بیشترین میزان ارجاعات را در سال‌های گذشته در میان منابع داشته است (جدول ۴). همچنین در رویکرد شهرسازی اسلامی جایگاه ویژه‌ای برای امنیت اجتماعی و نظارت اجتماعی وجود دارد.

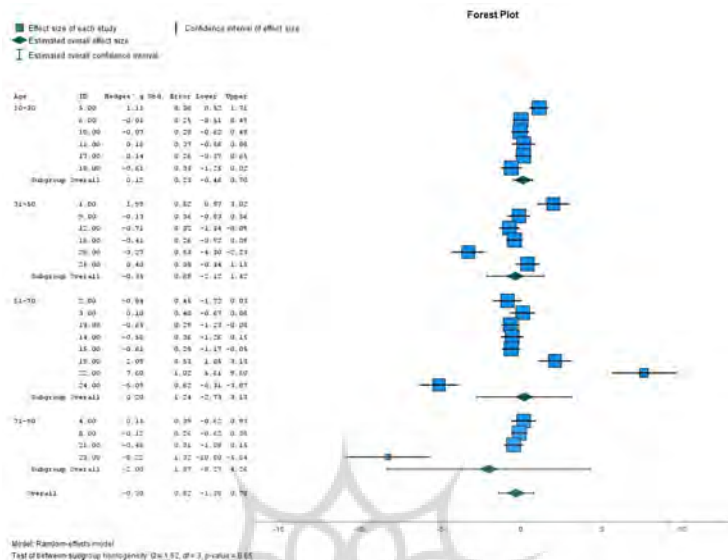
جدول ۴. کدها و موضوعات اصلی مورد بررسی در مقالات منتخب مورد مطالعه براساس ویژگی‌های ابتدایی مطالعات

نظریه پردازان	میزان ارجاع	مؤلفه‌های اساسی	رویکرد	
Bechtel, 2017; Asadi, 2018	۰/۰۹ درصد	۷ مورد	وجود اصل سلسله‌مراتب در فضاهای شهری، وجود نظارت عمومی، توجه به قلمروهای فضایی، توجه به رنگ در طراحی فضاهای شهری	شهرسازی اسلامی
Metropolis, 2018; Fagan, 2017	۰/۳۶ درصد	۲۷ مورد	امکانات خدماتی یکسان، توجه به نیازهای درمانی و بهداشتی زنان در فضاهای شهری، وجود مراکز فرهنگی و فرهنگسرا برای زنان	طراحی فمینیستی
Wang, 2017; Whittlesea, 2018	۰/۲۷ درصد	۲۱ مورد	امنیت، حضورپذیری، راحتی، کیفیت، تعاملات اجتماعی، تنوع فعالیت‌ها، وجود خدمات آموزشی و درمانی، دسترسی به خدمات شهری	دوستدار زنان
Franak, 2014; Odbert, 2020	۰/۱۴ درصد	۱۱ مورد	توجه به تفاوت تجربه مردان و زنان، زیرساخت فرهنگی، پاسخگویی، وجود امکانات بهداشتی برای زنان، توجه به نقش افراد	طراحی همگان
Kiyimba, 2011; Taylor, 2020	۰/۱۱ درصد	۹ مورد	دسترسی‌پذیری، تحرک در فضاهای شهری، مصونیت از خشونت، بهداشت و سلامت زنان، انعطاف‌پذیری، برابری جنسیتی، زیرساخت اجتماعی، جریان‌گذاری جنسیتی	برنامه‌ریزی فراگیر جنسیتی

۴-۷. بررسی و تحلیل نمودار جنگلی فراتحلیل

یک نمودار جنگلی نمایشی گرافیکی است که برای نشان دادن بزرگی نسبی رفتار بر مطالعات علمی کمی و چندگانه است. این نمودار، رایج‌ترین نمودار در فراتحلیل محسوب می‌شود. ترتیب قرار گرفتن اطلاعات بر حسب گروه‌های سنی (متغیر مورد مطالعه حوزه امنیت زنان) است. ۲۴ مورد از مقالات از گروه کنترل و آزمایش در پژوهش خود استفاده کرده بودند و نتایج با نرم‌افزار بسته آماری برای علوم اجتماعی^۱ نشان‌دهنده آن است (شکل ۱۴) که میانگین کلی ۰/۰۳۰- است.

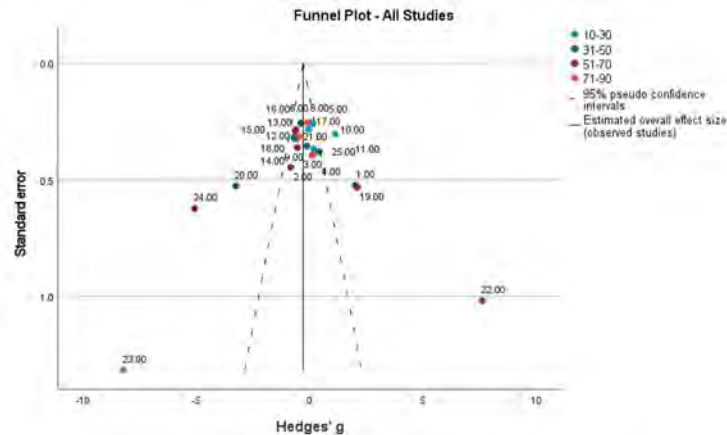
۱. IBM SPSS Statistics 29: در این ورژن نرم افزار، تحلیل متاآنالیز و آزمون‌های آن برای اولین بار به نرم‌افزار اضافه شد.

شکل ۱۴. نمودار جنگلی و فراتحلیل با استفاده از مدل تصادفی (موضوع زنان و فضاهای شهری بر حسب طبقه‌بندی گروه سنی)

۴-۸. نمودار کیفی برای بررسی خطای انتشار در فراتحلیل (بررسی فرض سوگیری انتشار)

یکی دیگر از موضوعات مهم در فراتحلیل بررسی خطای انتشار است، از اصلی‌ترین دلایلی که می‌تواند سبب انحراف فراتحلیل شود، مسئله اساسی دسترسی نداشتن به تمامی مطالعات در حوزه مورد پژوهش است. براساس استاندارد در صورتی که تحقیقات در بالای قیف جمع شوند سوگیری انتشار ندارد و هرچه به سمت پایین قیف کشیده شود سوگیری انتشار دارد. بنابر همین دلیل، نتایج نشان‌دهنده در شکل ۱۵ نشان می‌دهد که سوگیری انتشار بسیار کم است و بیشتر مقالات در بالای قیف جمع شده است. در مجموع نتایج نشان‌دهنده آن است که پژوهشگران در این حوزه مطلوب و دقیق عمل کردند.

شکل ۱۵. نمودار قیفی فراتحلیل انجام شده در حوزه پژوهش مورد مطالعه (بررسی فرض سوگیری انتشار)

۴-۹. تشخیص ناهمگنی نتایج فراتحلیل

نمودار گالبرایت در سال ۱۹۸۸ ابداع شد که یک روش نسبتاً راحت برای کشف ناهمگنی بین نتایج مطالعات است. این نمودار به صورت گرافیکی نشان می‌دهد که احتمالاً نتایج کدام مطالعه با بقیه همخوانی ندارد (Moradi, 2020). بر همین اساس این نتیجه حاصل می‌شود که برخی از مقالات که از خط میانگین فاصله زیادی دارند، داده‌های ناهمگون می‌باشند (شکل ۱۶).

شکل ۱۶. نمودار بررسی تشخیص ناهمگنی داده‌ها در پژوهش‌های انجام شده در فراتحلیل

۵. بحث

زنان به دلیل تنوع نقش‌هایی که دارند نیازمند حضور متفاوتی در فضاهای شهری به منظور رفع نیازهای خود هستند. بنابراین توجه به نیازهای زنان همواره از موضوعات چالش برانگیز برای معماران، طراحان و

برنامه‌ریزان شهری محسوب می‌شود. در همین راستا در پژوهش حاضر، نگرش‌های گوناگونی مورد بررسی قرار گرفته است. نتایج بررسی‌ها با توجه به میزان ارجاعات در جدول ۵ بیان شده است.

جدول ۵. خروجی نهایی مهم‌ترین ابعاد و مؤلفه‌های مؤثر بر طراحی فضاهای شهری مطلوب برای زنان از نتایج مرور سیستماتیک

نظریه پرداز	درصد ارجاع	فراوانی ارجاع	مؤلفه	ابعاد
Nancy, 2014 Sadeghi, 2022 Tasmin, 2022	۰/۳۰	۱۲	۱- توجه به ویژگی‌ها، انتظارات، هنجارهای اجتماعی، تفاوت رفتاری و فرهنگی در زنان	ابعاد فرهنگی و اجتماعی در طراحی فضاهای شهری
Yan, 2022 Bailly, 2022	۰/۲۷	۱۱	۲- تنظیم روابط قدرت بر تعاملات بین زنان	
Agusti, 2022 UN-Habitat, 2012	۰/۲۵ ۰/۴۲	۱۰ ۱۷	۳- رعایت تعادل و عدالت در توزیع مزایا و خدمات ۴- احساس رضایت از محیط و سازش با آن	
Daniel, 2013 Earth, 2003 Greed, 2019 Jabert, 2022	۰/۵۲ ۰/۳۷ ۰/۲۰ ۰/۵۲	۲۱ ۱۵ ۸ ۲۱	۵- انجام تجزیه و تحلیل جنسیتی در فضاهای شهر ۶- افزایش جمع آوری داده‌های مبتنی بر جنسیت ۷- اعمال جریان اصلی جنسیتی در سیاست‌های ملی	ابعاد کالبدی و عملکردی فضاهای شهری
Pomfore, 2015 UN Women, 2022	۰/۳۰ ۰/۵۷	۱۲ ۲۳	۸- تشویق به مشارکت و توانمندسازی زنان ۹- ایجاد فضاهای عمومی حساس به جنسیت و فراگیر (ادراک متفاوت زنان از رنگ و تحلیل آن)	
Frank, 2021 Soleimani, 2017 Goli, 2014 Kazami, 2017 Tuncer, 2014 Heim, 2019 Pozarny, 2016 Yeoh, 2016	۰/۳۷ ۰/۶۷ ۰/۴۵ ۰/۴۲ ۰/۵۷ ۰/۴۵	۱۵ ۲۷ ۱۸ ۱۷ ۲۳ ۱۸	۱۰- دسترسی‌پذیری آسان به فضاهای شهری ۱۱- حرکت آسان در داخل فضاهای طراحی شده ۱۲- وجود نور مناسب برای ناظر در محیط شهر ۱۳- علائم آسان برای خواندن در فضای شهر ۱۴- مسیرهای شفاف و خوب نگهداری شده	ابعاد فردی و شخصیتی مؤثر در طراحی فضاهای شهری
Odbert, 2020 Carr, 2013 Aye, 2011 King, 2021 Sahu, 2017 Earth, 2003 Frank, 2021 Aye, 2011 Yeoh, 2016 Carr, 2013 Anderson, 2021 Odbert, 2020 UN-Habitat, 2012 Sahu, 2017 Mosavi, 2016 Churchman, 2012 Ghamari, 2015	۰/۳۲ ۰/۲۶ ۰/۳۵ ۰/۴۲ ۰/۷۲	۱۳ ۱۱ ۱۴ ۱۷ ۲۹	۱۵- دسترسی به سرویس‌های بهداشتی تمیز، ایمن ۱۶- ارتقای کیفیت زیرساخت‌های فرهنگی (گفتمانی) ۱۷- توجه به تنوع نقش و مسئولیت زنان در شهر ۱۸- تنوع کاربری و خدمات‌رسانی در فضاهای شهری ۱۹- دسترسی عادلانه به انواع حمل‌ونقل عمومی و ایجاد دوچرخه‌های اشتراکی برای مادران (دارای سبد) ۲۰- توجه به ارگونومی متفاوت زنان در طراحی محیط ۲۱- ارتقای کیفیت نورپردازی در نقاط کور شهر	

۶. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

با توجه به اهمیت و ضرورت بازطراحی فضاهای شهری مطلوب برای زنان که نقش بسزایی بر حیات مدنی و اجتماعی زندگی شهری دارند، طراحان و برنامه‌ریزان شهری باید در خلق مکان‌های مطلوب برای حضور همه اقشار از جمله زنان تلاش کنند. اگر زنان به دلایل محدوده‌کننده در فضاهای شهری حضور نداشته باشند و نقش آن‌ها کم‌رنگ شود، در تربیت نسل آینده و پویایی شهر تأثیر منفی خواهد داشت. رفع مسائل و پیاده‌سازی سیاست‌های منطقی و درست تنها با شناسایی و درک نیاز و نقش‌های زنان در فضاهای شهری صورت خواهد گرفت. این پژوهش نیز تلاش کرد با بررسی ابعاد گوناگون این رخداد گامی مؤثر در جهت شناسایی این عوامل بردارد. فضاهای شهری و همچنین مناسبات جنسیتی در آن از عوامل گوناگون فرهنگی، اجتماعی، فردی و محیطی تأثیر می‌پذیرد. با توجه به بررسی‌های صورت‌گرفته، بیشترین میزان ارجاعات به ترتیب متعلق است به: ۱. ابعاد کالبدی و عملکردی فضاهای شهری (دسترسی‌پذیری آسان به فضاها و محیط‌های شهری، نور مناسب به‌طوری‌که کاربران بتوانند ببینند و دیده شوند، دسترسی به سرویس‌های بهداشتی تمیز، ایمن و قابل‌دسترس)؛ ۲. ابعاد ساختاری و فضایی مؤثر در طراحی فضاهای شهری (ارتقای کیفیت نورپردازی در نقاط کور در جهت ارتقای بعد امنیت، توجه به ارگونومی متفاوت زنان در طراحی محیط‌های شهری)؛ ۳. ابعاد فرهنگی و اجتماعی در طراحی فضاهای شهری (انجام تجزیه و تحلیل جنسیتی در پروژه‌ها، سیاست‌ها، کمپین‌ها و سازمان‌های مربوطه در پروژه‌های طراحی شهری، تشویق به مشارکت و توانمندسازی زنان در فضاهای شهری)؛ و کمترین میزان ارجاعات شامل شاخص‌های اعمال جریان اصلی جنسیتی در سیاست‌های ملی و محلی، رعایت تعادل و عدالت در توزیع مزایا و خدمات در فضاهای شهری و تنظیم روابط قدرت بر تعاملات بین زنان و توجه به زمینه‌ساختاری است. پژوهش‌های قبلی در حوزه زنان و فضای شهری بیشتر بر مؤلفه امنیت زنان در این فضاها تأکید داشته است. بنابراین وجه تمایز این پژوهش با سایر تحقیقات، شناسایی سایر مؤلفه‌های مؤثر و ارائه راهکارهایی مناسب به‌منظور طراحی فضاهای مطلوب شهری زنان است. همچنین بیشترین میزان کلمات مرتبط با کلیدواژه‌های اصلی پژوهش برای تولید مقاله در سال‌های اخیر، پیرامون امنیت و جنسیت بوده است. کشور ایران نیز همانند سایر کشورها از چالش‌های طراحی برای زنان مستثنا نیست که می‌توان به مواردی همچون کمبود فضاهای اختصاصی زنان (مراکز فرهنگی مادر و کودک، مراکز تجاری و اداری زنان و...) اشاره کرد. پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی مؤلفه‌های بررسی‌شده در فضاهای شهری مختلف ارزیابی شود.

۷. تعارض منافع

این مقاله فاقد هرگونه تعارض منافع است.

References

- Alemgena, A., Azeb, T., & Gebremariam, G. (2022). Women's safety and security in public transport in Mekelle, Tigray. *Case Studies on Transport Policy*, 10(4), <https://doi.org/10.1016/j.cstp.2022.10.019>
- Arjamandi, H. (2015). Iranian tourists' gender reading of European urban open spaces, a case study: urban open spaces in France and Italy. *Shazak Art and Civilization*, 4(14), 3-12. (In Persian)
- Arjmand, R. (2014). *Public Urban Space, Gender and Segregation: Women-only urban parks in Iran (Routledge Studies in Human Geography)*. Routledge.
- Bahrami Broomand, M., & Esfandiyar, Z. (2018). The Symbolic Meaning of Spaces and Gender Messages: Women's Social Exclusion. *Haftshahr Journal*, 4(61), 94-107. http://www.haftshahrjournal.ir/article_32353.html?lang=en (In Persian)
- Bechtel, R., & Churchman, A. (2002). *Hand Book of Environmental Psychology*. New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Bidar, M., Pakzad, J., & Varij Kazemi, A. (2018). The Meaning of Tehran Grand Bazaar in Feminine Experience. *Hoviat Shahr Journal*, 14(4), 99-112. <https://doi.org/10.30495/hoviatshahr.2020.15241> (In Persian)
- Carrie, P., Lyndsey, S., Michael, K., & Chris, L. (2023). What's it like to be a girl skateboarder? Identity, participation and exclusion for young women in skateboarding spaces and communities. *Women's Studies International Forum*, 96, 102675. <https://doi.org/10.1016/j.wsif.2023.102675>
- Day, K. (2000). The Ethuc of Care and womens experiences od public space. *Journal of Environmental Psychology*, 20(2), 103-124. <https://doi.org/10.1006/jevp.1999.0152>
- Golden, A. (2014). Permeability of public and private spaces in reproductive healthcare seeking: Barriers to uptake of services among low income African American women in a smaller urban setting. *Social Science & Medicine*, 108, 137-146. <https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2014.02.034>

- Goli, A., Zadvali Khajeh, S., & Zadvali, F. (2013). Evaluation of gender perspective in the design of urban spaces (Case Study: Shams Women Park of Tabriz). *Woman in Development & Politics*, 11(2) 171-188.
<https://doi.org/10.22059/jwdp.2013.36088> (In Persian)
- Harrer, M., Cuijpers, P., Furukawa, T., & Ebert, D. (September 13, 2021). *Doing Meta-Analysis with R* (1st Edition). Routledge.
- Hedges, L., Tipton, E., & C Johnson, M. (2010). Robust variance estimation in meta-regression with dependent effect size estimates. *Research Synthesis Methods*, 1(1), 39-65.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/jrsm.5>
- Jacobs, J. (2004). *The Death and Life of Great American Cities*.
- Karen, A., & Lynn, P. (2017). Women and Urban Public Space. *Public Places and Spaces*. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4684-5601-1_6
- Kazami, M., Habib, f., & Eslami, S. (2009). The Analythic Approach towards Psychologic and Behavior Needs of Women and Theirt Influence on Quality of Space (Case study: Public Space. *Environmental Science and Technology*, 16(1), 569-579.
https://jest.srbiau.ac.ir/article_9025.html?lang=en. (In Persian)
- Lelhaj, R., & Moosavi, M. (2018). A Psychological Approach to Role of Gender in Abilities of Architectural Space Perception. *Armanshahr Architecture & Urban Development*, 11(23), 85-94. (In Persian)
- Mahboubi Shariat Panahi, N., & Jang Zargari, M. (2018). Gender segregation of urban spaces and women's quality of life. *Haftshahrjournal*, 4(61), 108-116. (In Persian)
- Margarita, G., Priti, P., Julian, W., & Jyoti, B. (2023). The response to violence against women and fear of violence and the coping strategies of women in Corregidora, Mexico. *Cities*, 132, 104091.
<https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.104113>
- Metropolis, W. A. (2018). *Safety and Public Space: Mapping Metropolitan Gender*
- Odbert, C. M. (2020). *Handbook for Gender-inclusive urban planning design*. Washington DC: World Bank Publications.
- Oksan, T., & Bige, S. (Volume 161, 2016, Pages 2011-2018). Fear of Crime in Public Spaces: From the View of Women Living in Cities. *Procedia*

Engineering, 161, 2011-2018.

<https://doi.org/10.1016/j.proeng.2016.08.795>

Ostvan, A., & Nouri, S. A. (2015). Recreational and Cultural Center Designed for Women of Kermanshah with Responsive Approach to Social Interaction. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*, 290-305.

Paechter, C. S. (2023). What's it like to be a girl skateboarder? Identity, participation and exclusion for young women in skateboarding spaces and communities. *Women's Studies International Forum*, 96, 102675.

<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2023.102675>

Pour Hosein Roshan, H., Reza Pourjafar, M., & Reza Saremi, H. (2021). Explaining and Regenerating of the Effective Powers to enhance the Quality of Women's Presence with the Iranian-Islamic Approach. *Hoviat shahr Journal*, 15(1), 97-110.

<https://doi.org/10.30495/hoviatshahr.2021.14942> (In Persian)

Qamari, A. T., Talischi, Gh. R., & Dejdard, O. (2016). An analytical approach to investigate gender and its differences in the perception of physical space, a case example: cultural centers in Tehran. *Armanshahr Architecture and Urban Planning*, 21, 77-86. (In Persian)

Roy, S., & Bailey, A. (2021). Safe in the City? Negotiating safety, public space and the male gaze in Kolkata, India. *Cities*, 117, 103321.

<https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103321>

Sadeghi, A., & Jangjoo, S. (2022). Women's preferences and urban space: Relationship between built environment and women's presence in urban public spaces in Iran. *Cities*, 126, 103694.

<https://doi.org/10.1016/j.cities.2022.103694>

Sassen, S. (2021). *Built Gendering*.

<http://www.harvarddesignmagazine.org/issues/41/built-gendering> Harvard Design Magazine: Built Gendering

Soleimani, A., Zarghami Soltan Ahmadi, E., & Divband, P. (2020). Desirability Street Furniture Assessment of Urmia with Gender Approach. *Geographical Planning of Space Quarterly Journal*, 9(34), 195-208.

<https://doi.org/10.30488/GPS.2020.106013> (In Persian)

Villasanta, A., Caringal-Go, J., Manaois, J., Ofreneo, M., & Canoy, N. (2022). Delegitimizing a woman politician through sexist humor in online public discourse: A discursive analysis using positioning theory. *Women's Studies*

International Forum, 95, 102646.

<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2022.102646>

Yeoh, P., Hornetz, K., & Dahlui, M. (2016). Antenatal care utilisation and content between low-risk and high-risk pregnant women. *PLoS One*, 11(3), e0152167. <https://doi.org/10.1371%2Fjournal.pone.0152167>

